

Ali tudi domači, hrvatski učenjaki ne morejo pritrjevati starčevićjanski pretiranosti. Za vzgled podajemo danes svojim čitateljem mnenje prvega hrvatskega jezikoslovca in učenjaka, po vsem svetu znanega slavista prof. Jagića na univerzi v Peterburgu. Ta je ocenil v svojem „Archivu für slav. Philologie“ VI. zv. pag. 148. Florjanskega delo „Konstantin Porfirodnyj kak pisatelj o južnih Slavjanah.“ — V tej oceni zametava Jagić najpoprej razdeljenje Slovanov v sami dve veji, kar je že davno kot napačno dokazano, a vendar se po naših šolah še vedno tako uči. Potem razlaga Jagić, da so vsa slovanska plemena po svoji jezikovni sorodnosti jedno poleg drugega razvrščena, samo Hrvatossrbi zagostili so se kot klin med druge južne Slovane. Prav lahko je dokazati, da Hrvatossrbi ne posredujejo med Slovenci in Bolgari kakor kakšen jezikovni most med njimi, (kakor posredujejo n. pr. Lužičani med Poljaki in Čehi). Iz tega sledi torej, da Hrvatossrbov še ni bilo na južni strani Dunava, ko so se Slovenci in Bolgari v svojo denašnjo domovino selili. Resnično pa je, da je hrvaščina izmed vseh slovanskih jezikov najbližja slovenščini (in bolgarščini) in da sta si morali té dve plemeni sosedni biti že v stari pradomovini slovanski.

Nadalje se tudi Jagić popolnoma ujema z vsemi učenjaki, ki prištevajo zagrebške Hrvate Slovincem in ne Srbohrvatom. Jagić piše namreč od besede do besede tako-le: „Zu den westlichen Südslaven (nach der heutigen Benennung Slovenen) rechne ich die Bewohner Kärntens, Krains, der Steiermark, Westungarns und des nordwestlichen Kroatiens.“

Za nas je torej stvar določena in jasna kot beli dan. Nečemo se prepirati, a toliko se nam je vendar potrebno zdelo omeniti o tem vprašanji oziraje se na grobe besede, s katerimi je nedavno neki odlični list hrvatski zgrabil našega prof. Šumana zaradi njegove knjige „die Slovenen“, katera o tej kočljivi stvari tako sodi kakor Miklošič in — Hrvat Jagić!

Iz Zagreba se nam piše 15. marcija: Ta mesec sicer ne morem poročati o Bog si zna koliko književnih novostih, ali to, kar kanim povedati, vsekako je zanimanja vredno — Najprej naj bode povedano, da je g. Fran Folnegović sedanji urednik „Vienca“ izdal „Poziv k predbrojki na pjesme Andrije Palmovića“, o katerega pesnika prerani smrti je „Ljublj. Zvon“ že poročal. Ves dobitok te izdaje namenjen je spomeniku, ki bi se imel postaviti na njegov grob. — Palmović bil je pravi pesnik, pesnik po milosti božji in za tega delj priporočamo vsem prijateljem hrvatske književnosti toplo to podjetje g. Fr. Folnegovića. — „Hrvatske Vile“, velikega ilustrovanega časopisa hrvatskega, prišel je drugi sešitek med ljudi. Zadržaj mu je sledeči: Pesni: Zagorju — A. Kovačić; Vienac — A. H.; Sitne pjesme — Tugomil; Turobnice — I. M. Proza: Primorci — Jenio Sisolski; Može li se tako živiti? — Lukjanov-Milarov; O teoriji novele — J. Hranilović; Ovjekovjenčana stranica — D. K.; Juraj Dobrila; Trst — V. S.; Čovjek i priroda — V. K.; Hrvatsko kazalište; Listek. Slike: Juraj Dobrila; — Vienac; — Trst; — Skadarsko jezero; — Prediel iz Črnogore; — Dubovac kod Karlovca; — Nošnje za gospodje i djecu; — Hristovo krštenje (fotografski svetlotisek kot priloga) in Bašibozuci vode hercegovačke djevojke na pazar (na zavitku).

Leta 1871. osnovali so si rodoljubni hrvatski učitelji pedagogijsko književno društvo, kateremu bi bila svrha, širiti strokovno znanje in občo izobraženost

hrvatskih ljudskih učiteljev in zastopati interese domačih ljudskih šol brez razlike vere. Da se ta namen doseže, jelo je društvo izdavat list „Napredak“ in časopis za mladež „Smilje“; vrhu tega izdalo je 14 knjig za učitelje in 7 za mladež. Iz začetka imelo je društvo mnogo protivnikov, no zdaj šteje že 25 častnih, 65 pravih, 11 dopisujočih članov, 320 utemeljiteljev in 1005 podpirateljev, a imetka ima 7927 gld. 27 kr. — Hrabro naprej!

Jugoslovanske akademije filologično-zgodovinski odsek imel je v 16. dan februarja meseca sejo, v kateri je čital prvosednik dr. Fran Rački nekrolog dopisujočega člana in kijevskega vsučilišnega profesorja A. A. Kotljarevskega, ki je lani 44 let star v Pisi umrl. — V sednici matematično-prirodoslovnega razreda, dne 1. marca čital je pravi član J. Torbar izvadek večjega za tisek namenjenega poročila o potresu 9. novembra 1880. Poročilo razpada v štiri dele. V prvem najboljše delu navedeni so potresni pojavi, ki jih je, ali komisija po akademiji sestavljena nabrala, ali ki so jih zanesljivi možje prijavi ali so v časopisih tiskani. Slednji so najmenj zanesljivi. V drugem delu razpravlja akademik posebne pri velikem potresu opazovane prikazni. V tretjem delu razlaga teoretične zaključke na temelji opazovanih pojavov. Iz vsega tega ukrepa akademik, da je ognjišče potresa med Kraljevim Vrhom in Zelino okolo Planine v globini 12.4 km. V četrtem delu navaja akademik škodo, ki znaša po vsej Hrvatski 3,276.130. gld.

Zadnje dni izložene so bile v prodajalnici Bothejevi v Ilici slike dobro znanega hrvatskega umetnika Mašiča. Občinstvo se je zanje zeloanimalo in kritika strokovnjaška jih je močno hvalila. Najboljša vseh slik je „Vrt v solnci“; Mašič obljubil je zagrebškemu „Vencu“ nekoliko originalnih slik ter potuje v to svrhu po Slavoniji, da začne v slikah zbirati narodne kostume.

S Slovenskega prihajajo često naročila za hrvatske knjige, za tega delj menim, da je tu na mestu, ako priporočam knjigarno L. Hartmana (Kugli i Deutsch) v Zagrebu. Ta knjigarna, ne sanjo da je do zdaj založila največ hrvatskih knjig, izdaje tudi vsak mesec „Viestnik“, v katerem se navajajo vse nove hrvatske (srbske) in slovanske knjige. M. M.

Iz Prage se nam piše 18. marcija: Česke književnosti silno napredovanje more le tá presojati, ki ima priliko bivati v književnem središču českega naroda, v zlati Pragi. Ker v „Ljub. Zvonu“ že dolgo nobenega dopisa ni bilo, mislim, da bodem bralcem ustregel, ako črhnem katero o česki literaturi slednjih tednov. Kar se beletristike tiče, mora vsak razboren človek priznati, da se divno razcvita. — „Maticu lidu“ šestnajstega tečaja broj izšel je nedavno ter prinesel „Levo-hradecká povidka od Vaclava Beneše Třebizského.“ Tega pisatelja so že prej močno hvalili, toda vsi česki kritiki so zložni v tém, da je nova ta „povidka“ njega najboljši dušni proizvod. Beneš Třebizsky slika v tej povesti tožno, pretožno dobo česke povestnice, dobo belogorske bitke. Zato je pa dobro, da je izšla povest v „Maticu lidu“; tem potem prišla bode v narod in ga vzbujala in navduševala. — „Dvě povidky od A. Jiraska“, Salonni biblioteky č. 21. Prva povest v tej knjižici opisuje dijaško življenje, a to tako lepo, verno in naravno, da mora dopasti. To isto velja tudi o drugi pripovedki. Pisatelj ima bujno fantazijo, ali se vender ne vzdiguje preveč raz realnega sveta, vrhu tega je pa njegov zlog tako lep, tako eleganten, da ga česke novine ne morejo prehvaliti. — „Josef Kajetan Tyl. Obraz z